

Wykaz osób poległych podczas I wojny światowej z parafii Ryszewko (oprac. własne)

Lp.	Data zgonu	Miejsce zgonu	Imię i nazwisko żołnierza	Wiek	Zawód	Zawód ojca	Rodzice		Przyczyna zgonu
							ojciec	matka	
1.	21. 09. 1914 r.	Plessy, północno-wschodnia Francja	Petrus Gierczak	23 lata	rolnik	rolnik	Franciscus	Agnes, zd. Proch	zginął w walce
2.	11.11. 1914 r.	Ypern, Belgia ¹	Ludovicus Ciaciuch	-	rolnik	rolnik	Valentinus	Francisca, zd. Gierczak	zginął w walce
3.	28. 11. 1914 r.	Luyghem, Belgia ²	Valentinus Strzeżyński	-	kowal	rolnik	Michael	Hedwig, zd. Wojciechowska	zginął w walce
4.	17. 12. 1914 r.	Argonny, Belgia ³	Joanes Smaruj	25 lat	rolnik	rolnik	Antonius	Magdalena, zd. Paluch	zginął w walce
5.	19. 05. 1915 r.	Mitruwice koło Przemyśla	Stanislaus Witt wieciesierzant	25 lat	organista	organista,	Andreas	Veronica, zd. Janiszewska	zginął w walce
6.	31. 05. 1915 r.	Tamanowice, Galicja ⁴	Florianus Ciemnoczołowski	25 lat	rolnik	rolnik	Thomas	Francisca, zd. Zgorska	zginął w walce
7.	13. 06. 1915 r.	Lipniki, Galicja ⁵	Valentinus Rożek	27 lat		robotnik	Andreas	Victoria, zd. Kleineder	zginął w walce
8.	11. 08. 1915 r.	Wizna ⁶	Andreas Rozwarski	29 lat	robotnik	robotnik	-	-	zginął w walce
9.	27. 03. 1916 r.	Narotsch, Białoruś ⁷	Michaleł Łaniecki	-			Vladileus	Francisca, zd. Sobczak	zginął w walce
10.	17. 09. 1916 r.	Somme, Francja ⁸	Vincentius Rychlewski	-	rolnik	rolnik	Franciscus	Catharina, zd. Wilkosz	zginął w walce
11.	13. 04. 1917 r.	miejsce nieznanne, zaginiony	Józef Janka	44 lata	rolnik	rolnik	-	-	podczas wojny i po wojnie nie dał znaków życia, musiał zginąć na w bitwie
12.	12. 08. 1917 r.	miejsce nieznanne	Joannes Maciejewski	-	robotnik	robotnik	Thomas	Pelagia, zd. Golcz	zginął w walce
13.	3. 06. 1917 r.	Winterberg, Niemcy ⁹	Petrus Wysocki, s. Anny Andraszewicz	-	robotnik	robotnik	Adalbertus	Francisca, zd. Wojciechowska	zginął w walce
14.	1. 10. 1917 r.	Zonnebeke, Belgia ¹⁰	Valerianus Gierczak		rolnik	rolnik	Franciscus	Agnes, zd. Proch	zginął w walce
15.	10. 07. 1918 r.	La Basser ¹¹	Casimirus Jankowski	20 lat	rolnik	rolnik	Adalbertus	Agnes, zd. Maciejewska	-
16.	28. 08. 1918 r.	Ancourt (?) ¹²	Antonius Łuczka	-	rolnik	rolnik	Joannes	Theresia, zd. Borucka	-
17.	17. 09. 1919 r.	Lazaret wojskowy Nr 81/Francja	Marian Budny	19 lat	rolnik	rolnik	Franciscus	Marianna, zd. Trepieńska	zmarł w wyniku odniesionych ran
18.	6. 07. 1919 r.	Vineuil-Saint-Firmin, Francja ¹³	Marian Głowski	40 lat	rzeźnik	-	Franciscus	Magdalena, zd. Pawłowska	zmarł w wyniku odniesionych ran
19.	8. 05. 1919 r.	Francja	Bronisław Lubawy	22 lata	rolnik	rolnik	Wincenty	Antonina, zd. Musiał	zmarł z powodu grypy, prawdopodobnie w obozie jenieckim – 46 P.W. Camp nr 754 (pismo nieczytelne)

Uwagi: Zachowałem oryginalną pisownię nazw miejscowości, imion (w większości przypadków są one w transkrypcji łacińskiej) i nazwisk osób poległych – za źródłem.

¹ niem. **Ypern** (holenderski *Ypres*, francuski *Ypres*, Zachód Flamandzki *Yper*) - miasto w prowincji Flandria Zachodnia, Belgia. Ypres liczy obecnie około 35 tys. mieszkańców.

² **Luyghem** - miejscowość położona na północ od miasta Ypres.

³ **Argonny**, także Las Argoński (fr. *l'Argonne*) - pasmo wzgórz w północno-wschodniej Francji

⁴ **Tamanowice** (ukr. *Тамановичі*) – obecnie wieś na Ukrainie, w rejonie mościskim obwodu lwowskiego. Wieś liczy 208 mieszkańców.

⁵ **Lipniki** - w okresie międzywojennym wieś w granicach Polski: gmina Bereźne, powiat kostopolski, województwo wołyńskie (obecnie Ukraina). Po 1945 r. Lipniki przestały istnieć.

⁶ **Wizna**, obecnie wieś w Polsce, położona w województwie podlaskim, w powiecie łomżyńskim. W okresie zaborów należała do Rosji.

⁷ **Narotsch** (niem.), **Narocz** (biał. *Нарач*, lit. *Narutis*, ros. *Нарочь*) – jezioro w północno-zachodniej Białorusi (obwód miński, rejon miadziolski), przy granicy z Litwą. Największe w tym kraju. Wraz z jeziorami Miasztro, Batoryn i Blednaje tworzy grupę jeziora Narocz. Od 1964 roku pod nazwą **Wioska Narocz** (dawniej **Kobylnik** - brus. *Кабыльнік*) funkcjonuje osiedle typu miejskiego, położone 3 km na północ od jeziora Narocz. Podczas I wojny światowej, od 1915 r. Kobylnik znajdował się pod okupacją niemiecką i stacjonowało w nim dowództwo XXI Korpusu, który brał udział w bitwie nad jeziorem Narocz w marcu 1916 r., podczas nieudanej próby ofensywy armii rosyjskiej. Cmentarz wojenny z tego okresu znajduje się na północno-zachodnim skraju wsi.

⁸ **Bitwa nad Sommą** (1 lipca–18 listopada 1916 r.) – największa bitwa I wojny światowej, która pochłonęła ponad milion ofiar. Rozegrała się między siłami brytyjskimi i niemieckimi nad rzeką Sommą w północnej Francji (Pikardia). Jednym z uczestników bitwy nad Sommą (po stronie niemieckiej) był Polak **Bohdan Hulewicz**, który będąc podporucznikiem dowodził plutonem w czasie bitwy. Tak opisał natarcie na francuski okop (pisownia oryginalna): „Dwaj najmłodszy oficerowie poprowadzą pierwszą falę natarcia. Należę do tych dwóch „najmłodszych”. Wyznaję, że przeżywałem duże emocje. Wskoczyć z głęboko ukrytej pozycji, przeskoczyć blankę i potem walić na zbity lew prosto pod ogień przeciwnika, aż ci bagnietem brzuch rozpruje. Poza tym 70 ludzi czeka na rozkazy, za których się odpowiada. Nie możesz stchórzyć, przykleić się do wnęki terenu, udawać rannego. Wszystko wypatrzę. To sprawa honoru i żołnierskiej ambicji. Na sygnał rakietę daję znak gwizdkiem. Walę przed siebie z odbezpieczonym mauzerem w rękę; będę strzelał tylko, gdy mnie zaatakują. Już dopadam, skok – i jestem w głębokim rowie francuskim. Nikogo. Oparłem się o ścianę rowu, ciężko dyszę, pistolet gotów do strzału. Po chwili wskakuje do tego zalamania dwóch szeregowych mego plutonu. W tym momencie zza węgła wychyla się piechur Murzyn z najeżonym bagnietem i rusza ku nam. Tuż zza niego z zewnątrz skacze do rowu szeregowy mego plutonu i rąbie go z tyłu przez kark. Tamten zwalił się jak długi, ani drgnął. Senegalczyk, czarny, z kolczykami w uszach; dwa rzędy białych zębów świeciły w rozwartej, skrwawionej gębie. Obok ostra walka, żadna szermierka, walenie kolbą lub strzał z jednej albo drugiej strony. Cała załoga francuska została wytłuczona. Cofanie, ucieczka były niemożliwe. Szturm trwał kilkanaście minut. Straty własne niewielkie, z plutonu równo dziesięć zabitych. Załoga francuska zlikwidowana w całości”. Cytat za: https://pl.wikipedia.org/wiki/Bitwa_nad_Somm%C4%85 (dostęp 7. 01. 2016 r.).

⁹ **Winterberg**, miasto w Niemczech, położone w landzie Nadrenia Północna-Westfalia, przy granicy z Francją, obecnie liczy około 14 tys. mieszkańców.

¹⁰ **Zonnebeke** – obecnie miasto 12-tysięczne koło Ypres, w prowincji Flandria Zachodnia, Belgia.

¹¹ **La Besser** – prawdopodobnie chodzi tu o miejscowość w prowincji Flandria Zachodnia, Belgia. Nie udało mi się określić jej dokładnej lokalizacji.

¹² **Ancourt** lub **Aincort** (pismo nieczytelne). Nie udało mi się określić dokładnej lokalizacji. Prawdopodobnie chodzi tu o miejscowość z pogranicza francusko-belgijskiego.

¹³ **Vineuil-Saint-Firmin** – miejscowość i gmina w północno-wschodniej Francji, w regionie Pikardia, w departamencie Oise.